

Мр Добривоје Јовановић
Историјски архив Јагодина

УДК: 371.212-058.862(=163.41)(44)"1914/1918"(083.81)

ЂАЦИ ИЗ МОРАВСКОГ ОКРУГА У ФРАНЦУСКОЈ У ВРЕМЕ ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА

Предлог за помоћ ђацима из земаља које су у пријатељским односима са Француском, први пут је истакнут 4. марта 1914. године. Намера је била, да се у француским школама приме деца погинулих ратника из балканских ратова, и то пре свега из Србије. У званичним телима Француске тај предлог је изнео Андре Оноре, посланик за депертман Бас Алп. Он је исту иницијативу покренуо и у првој половини 1915. године. Предложио је, да се извршен број српских ђака, деце погинулих војника, приме у француске школе на терет Француске. Преко *Српског професорског друштва* са овом идејом упознат је и српски министар просвете Љуба Давидовић. Он је у Нишу, на основу ове иницијативе, повео преговоре са француским послаником Огистом Бопом. На основу преговора у Нишу, 26. новембра 1915. године, Комисија за спољне послове француске скупштине донела је резолуцију о пријему 500 ђака. Истовремено је донета и одлука о обезбеђивању новца.

Упоредо са иницијативом у Француској скупштини, текла је иницијатива за оснивање *Универзитетског комитета за помоћ српској омладини*. Овај комитет је почео са радом 7. децембра 1915. године. Представници са српске стране били су Јован Жујовић, Ђорђе Станојевић и Милета Новаковић.

Помоћ српској омладини пружале су и друге хуманитарне организације. У Француској је још од јануара 1915. године постојао Француско-српски комитет, који је имао за циљ прикупљање помоћи за српске ђаке. У комитету је било преко 80 угледних личности из Француске и Србије. Са српске стране, председавајући је био Миленко Веснић. Комитет је давао одећу, обућу, рубље и храну за ученике. Од јануара 1916. године, новоосновано друштво *Српски народ у Француској* је преузело бригу за ученике, а од јуна исте године, потребна средства обезбеђивала је српска влада преко свог Просветног одељења. Ипак главни терет издржавања српских ученика пао је на терет Француске.

Прве групе ученика стигле су у Француску већ крајем децембра 1915. године. Прва група ђака пошла је из Солуна и бројала је близу 800 ученика. Прва група ђака која је отишла са Јадранске обале, такође је бројала око 800 ученика. Они су из Медове отпутовали 6 и 7. јануара. Нешто пре ове групе, отпутовало је око 400 ђака старијих разреда. Следећа група ђака, састављена од ученика млађих од 15 година, отпутовала је једним санитетским бродом за Корзику. У другој половини марта неколико група ђака је отпутовало за Француску.

Многи ученици отпутовали су касније из Драча и са Крфа. Прва група је са Крфа отпутовала 2. фебруара за Ајачи, и бројала је око 300 ученика. Друга група, у којој је било око 180 ђака, 8. фебруара је отпутовала за Алжир, а трећа група са око 140 ђака отишла је за Марсељ. Из Солуна је још неколико мањих или већих група ученика отпутовало за Француску. Велики број њих отишао је за Француску захваљујући својим родитељима и родбини.

Према разним извештајима, 2.500 до 3.000 ученика било је примљено од стране Француске. Према извештају Министарства просвете у школској 1916/1917. години било је укупно 1235 ученика и 300 ученица. У 16 мушких лицеја било је 445 ученика, у 26 мушких колеџа 590 ученика, у 9 виших основних школа 175, у 1 Учитељској школи 11, у 4 женска лицеја 54 ученица, у 4 женска колеџа 87 ученица, у 8 виших основних школа 100 ученица, у 3 женске више школе 49, у једној приватној женској школи 9, у 1 женској Учитељској школи 2. Осим тога, у 1 приватној основној школи код Париза било је 28 ученица, у 5 основних школа на Корзици 132 ученика и 72 ученице и у Алжиру 153 ученика средњих школа и 46 ђака основних школа.

**Списак ђака
из Моравског округа на школовању у Француској
у време Првог светског рата**

Апт

Јован Таушановић, 6 разред, син Алексе, рачуновође из Јагодине, рођен 2. јануара 1897.
Хранислав Кандић, син почившег Михајла из Јагодине, рођен 25. јула 1897.

Ажан

Миодраг Јовичић, 5 разред, син Станоја, ковача из Ћуприје

Екс-Прованс

Марко Наслас, 7 разред, син поч. Петра, индустријалца из Јагодине.
Лука Јовановић, син Михајла, из Параћина, рођен 10. августа 1899.
Станислав Милосављевић, син Милете, из Свилајнца, рођен 15. августа 1899.

Тонон

Владан Николић, син Живка, из Јагодине, рођен 1904. године.
Милош Николић, син Живка, из Јагодине, рођен 1903. године.

Фонтебло

Марко(Мирко) Ранчић, 4 разред, син Тимотија, гостионичара из Свилајнца, рођен 24. октобра 1899.
Милија Пироћанац, 7. разред, син поч. Аврама, земљорадника из Параћина, рођен 28. априла 1895.
Љубомир Поповић, 2 разред, син Драгутина, полицијског писара из Свилајнца-Гложана.
Миодраг Поповић, 7 разред, син Драгутина, полицијског писара из Свилајнца-Гложана.
Станоје Поповић, 6 разред, син Радосава, земљорадника из Свилајнца.

Анеси

Милан Анастасијевић, из Јагодине, рођен 23. фебруара 1897.
Марко Пандуровић, син Живана, из Сењског Рудника, рођен 1909.
Павле Пандуровић, син Живана, уз Сењског Рудника, рођен 1903.

Анси

Бранко Секулић, син Вука, учитеља из Велике Дренове.

Оранж

Миљивоје Стојковић, син Милана, из Ћуприје, рођен 13. фебруара 1899.

Сент Етјен

Милован Степановић, 5 разред, син Славка, кафеције из Рековца.
Миодраг Хаџи Видојковић, 5 разред, син Косте, књижара из Параћина, рођен 3. маја 1898.

Сент Валје

Бранислав Поповић, син Милутина, из Параћина, рођен 14. септембра 1903.

Војислав Поповић, син Милутина, из Параћина, рођен 7. септембра 1899.

Душан Јаковљевић, син Милана, из Ћуприје, рођен 3. септембра 1900.

Гап

Драга Радојковић. 3 разред, кћи Ивана, агента из Параћина.

Милорад Стевановић, син Алексе, из Јагодине, рођен 2. маја 1899.

Божидар Главички, син Мике, из Параћина, рођен 20. децембра 1898.

Гајак

Драгољуб Петровић(Павловић), 5 разред, син Душана, опанчара из Свилајнца, рођен 13. марта 1899.

Стеван Лалковић, 5 разред, син Светозара, трговца из Свилајнца, рођен 14. новембра 1898.

Видосава Станковић, кћи Светозара, свештеника из Јасике, рођена 12. септембра 1896.

Марија Станковић, кћи Светозара, из Јасике, рођена 17. јула 1898.

Јелена Рашић(Ранчић) кћи Симе, хотелијера из Свилајнца, рођена 11. маја 1892.

Бордо

Миодраг Јовановић, син Станоја, из Ћуприје, рођен 17. фебруара 1898.

Десанка Миловановић, 8. разред, кћи Милорада, учитеља из Јагодине.

Фижак

Ђорђе Ђорђевић, 4 разред, син Драгољуба Јовановића, секретара начелства из Ћуприје, рођен 25. јануара 1901.

Јован Јовановић, 2 разред, син Лазара, трговца из Свилајнца, рођен 22. марта 1902.

Марсињи

Милан Бојић, 4 разред, син Драгутина, свештеника из Свилајнац, рођен 27. априла 1899.

Миличав Марковић, син Милана, из Ћуприје, рођен 10. августа 1898.

Драгољуб Павловић, син Милутина, из Црквенца, рођен 6. марта 1898.

Радомир Павловић, син Милутина, из Црквенца, рођен 14. мај 1900.

Лион

Ђорђе Спасић, 4 разред, син Вучка, трговца из Рековца, рођен 5. маја 1899.

Градимиr Живановић, 5 разред, син Стевана, кројача из Параћина, рођен 12. јануара 1898.

Селимир Живановић, 4 разред, син Драгољуба, трговца из Параћина, рођен 21. марта 1899.

Синиша В. Катунaц из Велике Дренове, рођен 27. јануара 1902.

Момчило В. Катунaц из Велике Дренове, рођен 9. маја 1898.

Бранислав Димитријевић из Сволајнца, рођен 29. јануара 1898.

Божидар Ђукнић, син Светозара, из Ћуприје, рођен 24. маја 1900.

Родез

Јован Станислављевић, син поч. Михајла, из Јагодине, рођен 18. новембра 1898.

Драгослав Ђорђевић, син Станоја, из Варварина, рођен 27. маја 1901.

Римињи

Радослав Перовић, син Стевана, из Параћина, рођен 7. августа 1903.

Душан Перовић, син Стевана, из Параћина, рођен 5. септембра 1905.

Милош Миладиновић из Параћина, рођен 8. августа 1899.

Драгољуб Стојадиновић, син Јевтимија, из Црквенца, рођен 13. јануара 1899.

Милоје Стошић из Драгова, син Милутина, рођен 27. марта 1900.

Ним

Вуле Поповић, 3 разред, син Јована, свештеника из Рековца, рођен 15. новембра 1900.

Драган Поповић, 4 разред, син Петра, школског надзорника из Варварина, рођен 27. новембра 1898.

Александар Јанићијевић, 4 разред, син Настасијеиз Маскара, рођен 29. маја 1899.

Радмило Живковић, 3 разред, син Петра, књиговође бродарског друштва из Свилајнца, рођен 27. јула 1901.

Мирослав Новаковић, 5 разред, син Михајла из Свилајнца, рођен 23. јула 1898.

Живота Бушетић, 4 разред, син Тодора, учитеља из Пољне.

Вит

Драгослав Миловановић из Јагодине, рођен 10. јуна 1896.

Љубодраг Давидовић из Велике Дренове, рођен 10. марта 1897.

Александар Перић из Рековца, рођен 2. новембра 1897.

Војислав Марковић из Свилајнца, рођен 22. марта 1898.

Руљак

Светислав Ђерић из Јагодине, рођен 12. јануара 1899.

Шарлије

Љубиша Димитријевић, 5 разред, син Димитрија, школског надзорника из Јагодине, рођен 28. јануара 1899.

Милутин Илић, 4 разред, син Славољуба, окружног шумара из Параћина.

Руан

Ђорђе Михајловић из Белушића, рођен 28. октобра 1898.

Драгутин Ристић из Рековца, рођен 1. октобра 1898.

Драгутин Вемић из Јасике, рођен 1. фебруара 1898.

Радмило Љубивановић из Ћуприје, рођен 8. маја 1898.

Перне

Стојан Урошевић из Варварина, рођен 20. марта 1899.

Алекса Петровић, 2 разред, син Милана, судије из Свилајнца, рођен 26. маја 1900.

Поатје

Миодраг Маленовић, 6 разред, син поч. Вучка, судског служитеља из Јагодине, рођен 17. децембра 1898.

Милан П. Стојановић из Ћуприје, рођен 20. августа 1900.

Драгослав Кузмановић, 5 разред, син Велимира, среског начелника из Свилајнца.

Турнон

Војислав Стојановић из Свилајнца, рођен 17. новембра 1898.

Жарко Атанасковић из Свилајнца, рођен 27. децембра 1899.

Мартел

Борислав Ђорић (Ђурић), 6 разред, син Љубомира, судије из Јагодине, рођен 1. јануара 1896.

Добривоје Петровић, 6 разред, син поч. Касијана, бившег земљорадника из Каленићког Прњавора, рођен 14. маја 1896.

Сент Марцлен

Милоје Мишић из Поповца, син Миленка, рођен 24. октобра 1900.

Боривоје Илић из Параћина, син Славољуба, рођен 18. новембра 1901.

Бањол

Миодраг Лишка, 3 разред, син Андреје, лекара из Параћина, рођен 16. марта 1900.

Антоније Лишка, 5 разред, син Андреје, лекара из Параћина, рођен 23. августа 1898.

Милутин Богојевић, 6 разред, син Радојка из Деспотовца.

Бањер де Бижор

Јован Савић из Великог Поповића, рођен 21. септембар 1899.

Мирослав Аћимовић из Варварина, рођен 1. марта 1900.

Данило Николић, 4 разред, син Саве, учитеља из Слатине, рођен 11. маја 1898.

Драгослав Павловић, из Ћуприје, рођен 12. фебруара 1902.

Јован Јовановић, 4 разред, син Божидара, адвоката из Параћина, рођен 11. фебруара 1903.

Божидар Ђурић, 3 разред, син Радосава, учитеља из Дубоке.

Марсељ (Поент руж)

Бранислава Голубовић из Јагодине, кћи Божидара, рођена 30. децембра 1903.

Бастија

Мирослав Марковић, 2 разред, син Љубице, удове из Свилајнца, рођен 15. септембра 1901.

Владимир Павловић, 2 разред, син Марка, ветеринара из Параћина, рођен 5. јула 1902.

Љубивоје Павловић из Параћина, син Марка, рођен 8. априла 1898.

Драгиша Павловић, 5 разред, син Марка, ветеринара из Параћина, рођен 8. априла 1898.

Драгољуб Протић, 4 разред, син Димитрија, чиновника поште из Параћина, рођен 29. јула 1900.

Милутин Илић, 3 разред, син Ђорђа, земљорадника из Јагодине, рођен 15. августа 1898.

Живорад Антић, 3 разред, син Милана, општинског писара из Параћина, рођен 29. фебруара 1900.

Драгомир Савић из Пањевца, син Милутина, стар 12 година.

Радосав Петровић из Кушиљева, син Стевана, стар 11 година.
Светозар Недок, 5 разред, син Св. Недока, лекара из Параћина.

Ајачио

Драгоје Поповић из Јагодине, син поч. Михаила, стар 17 година.
Драгутин Пешић из Белушића, син Михаила, стар 16 година.
Живојин Миљковић из Параћина, син Јована, стар 17 година.
Милоје Милутиновић из Јагодине, син Владимира, стар 17 година.
Живојин Петровић из Црквенца, син Љубисава, стар 16 година.
Драгослав Глигоријевић из Багрдана, син Вукомана.
Милош Поповић из Бачине, син Саве, стар 17 година.
Михајло Петровић из Параћина, син Никодија, стар 17 година.
Драгољуб Грујичић из Параћина, син Василија, стар 17 година.
Миодраг Живановић из Параћина, син поч. Милана, стар 17 година.
Божидар Петровић из Јагодине, син Ђорђа, стар 17 година.
Светомир Грујић из Параћина, син Василија, стар 14 година.
Војин Николић из Рековца, син Атанасија, стар 14 година.
Милан Видојковић из Параћина, син Атанасија, стар 15 година.
Александар Петровић из Параћина, син Никодија, стар 15 година.
Драгољуб Лукић из Параћина, син Аранђела, стар 16 година.

Лондон

Милан Стојановић из Јагодине, стар 16 година.
Живојин Т. Срећковић из Варварина, стар 16 година.
Душан Аголић из Параћина, стар 16 година.
Бранислав М. Живковић из Параћина, стар 17 година.
Бранко М. Динић из Параћина, стар 18 година.
Сава М. Радовановић из Ћуприје, стар 18 година.
Стеван Ј. Јовановић из Бошњана, стар 18 година.
Вукашин М. Ристивојевић из Бобова, стар 18 година.

Мондефен

Јован Стукић из Багрдана, стар 16 година.
Ђорђе Николић из Ћуприје, стар 19 година.
Драгољуб Јовановић из Рековца, стар 16 година.
Драгутин Кнежевић из Свилајнца, стар 18 година.
Милоје Стошић из Драгова.

Ница

Никола Ристивојевић из Бобова, рођен 1. септембра 1901.
Милорад Милетић из Параћина, рођен 3. јула 1900.
Петар Цветковић из Рековца, рођен 29. септембра 1901.
Милија Милетић из Параћина, рођен 4. јула 1896.

Алжир

Владислав Димитријевић из Параћина, рођен 27. јула 1900.

Јован Ђорђевић из Параћина, рођен 10. јуна 1893.

Божин Станимировић из Белице, рођен 30. јула 1898.

Бофор ан Вале

Боривоје Ранковић, 4 разред, син Исаила, контролора железничке дирекције из Јагодине.

Драгомир Васић, 5 разред, син Војислава, полицијског писара из Параћина.

Мирко Поповић, 5 разред, син Велимира, управника поште из Свилајнца.

Радослав Брадић, 5 разред, син Владимира, земљорадника из Медвеђе

Барселонет

Букашин Стојановић, 5 разред, син Михајла, свештеника из Сењског Рудника.

Маноск

Ђура Кнежевић, 1 разред, син Милоја, трговца из Сења.

Мо

Властимир Адамовић, 3 разред, син Јована, трговца из Јагодине.

Мулен

Милорад Обрадовић, 4 разред, син Драгутина, деловође из Трешњевице.

Понс

Милан Костић, 3 разред, син Јелене из Ћуприје.

Извори

1. Српске новине, Крф, 1916. година: број 1, 4, 5, 12, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 26, 27, 36, 37, 38, 40, 46, 79, 81, 82,
2. Српске новине, Крф, 1917. година: број 15, 54, 130.
3. Српске новине, Крф, 1918. година: број: 26.
4. Архив Србије, Министарство просвете у избеглиштву, Просветно одељење у Паризу 1916/17. Списак ђака по школама у Француској и Енглеској